

**o istrazi po pritužbi Sefera Godžulija
protiv Specijalizovanog tužilaštva Kosova**

Br. OMB-C-2022-04

Dana 28. februara 2023.

JAVNO

Ombudsman Specijalizovanih veća (u daljem tekstu: ombudsman), dana 28 februara 2023,

razmotrivši navedenu pritužbu, u skladu sa ovlašćenjima ombudsmana propisanim članom 162(11) Ustava Kosova, članom 34(9) Zakona o Specijalizovanim većima i Specijalizovanom tužilaštvu (u daljem tekstu: tužilaštvo) i pravilima 28 i 29 Pravilnika o postupku i dokazima pred Specijalizovanim većima Kosova (u daljem tekstu: Pravilnik) o osnivanju Kancelarije ombudsmana, i u skladu sa Postupkom za rešavanje pritužbi pred Kancelarijom ombudsmana (u daljem tekstu: postupak za rešavanje pritužbi), koji je ombudsman usvojio 12. septembra 2018,

po obavljenom ispitivanju donosi sledeći izveštaj:

I. PRITUŽBA PODNETA OMBUDSMANU

1. Pritužba je zavedena u Kancelariji ombudsmana 13. decembra 2022.

2. U skladu sa odredbama iz odeljka 14.3 Postupka za rešavanje pritužbi pred ombudsmanom, u cilju zaštite legitimnih interesa podnosioca pritužbe ili trećih lica, Kancelarija ombudsmana može u okviru rada na pritužbi i tokom istrage da čuva kao poverljive konkretne podatke u pritužbi, drugu dokumentaciju ili materijale koji su joj dostavljeni. Podnosilac pritužbe je potvrdio da se ne protivi tome da se njegov identitet obelodani, a ombudsman je zaključio da ne postoje opravdani razlozi da se bilo koji podaci dobijeni od podnosioca pritužbe čuvaju kao poverljivi.
3. Specijalizovani tužilac je podneo odgovor na pritužbu 9. februara 2023. Ombudsman se upoznao s argumentima iz odgovora specijalizovanog tužioca i u ovom izveštaju podrobno razmotrio svaki od njih.

II. ČINJENICE

4. Na osnovu razmotrene prepiske koju je priložio podnosilac pritužbe i odgovora specijalizovanog tužioca, činjenični osnov se može ukratko izneti na sledeći način.
5. Dana 11. novembra 2022, podnosilac pritužbe bio je na informativnom razgovoru s dva službenika tužilaštva.
6. Na početku razgovora, jedan od službenika tužilaštva pročitao je naglas deo jednog dokumenta, u kome je za Republiku Kosovo korišćen naziv „Kosovo i Metohija“.
7. Podnosilac pritužbe se u tom trenutku uzdržao od primedbi i zamerki na upotrebu izraza „Kosovo i Metohija“ jer mu je tako savetovao njegov pravni zastupnik. Međutim, na kraju informativnog razgovora, izneo je primedbu na upotrebu tog izraza, što je uneto u zapisnik.

III. PRITUŽBA

8. Podnosilac pritužbe iznosi da je upotreba navedenog izraza za Republiku Kosovo izuzetno uvredljiva jer se u Srbiji taj izraz koristi kada se o Republici Kosovo govori na pogrdan način.

9. On dalje tvrdi da je upotreba tog naziva za Kosovo neprihvatljiva i da dovodi u pitanje stav tužilaštva prema toj državi i narodu koji ona predstavlja. Prema njegovim navodima, to što predstavnik tužilaštva koristi izraz „Kosova Metohia“ predstavlja kršenje člana 1 Ustava Kosova.
10. Podnosilac pritužbe dalje navodi da je rad tužilaštva regulisan zakonima koje je odobrila Skupština Republike Kosovo i da je njegov zadatak vršenje pravosuđa u ime naroda Kosova.
11. Na kraju razgovora, podnosilac pritužbe je ipak za zapisnik izneo primedbu na korišćenje tog izraza, da bi, kako tvrdi, naišao na ravnodušnost zastupnika tužilaštva, koji, čini se, ili nisu shvatili šta su rekli, ili im je to bilo nebitno.
12. Podnosilac pritužbe dalje tvrdi da nije u pitanju samo jezička omaška predstavnika tužilaštva i ukazuje na činjenicu da je tužilac taj izraz izgovorio kada je naglas čitao jedan dokument.
13. Podnosilac pritužbe iznosi nekoliko zahteva kako bi se otklonila nepravličnost u pogledu pitanja koje je predmet ove pritužbe, uključujući to da tužilaštvo odmah prestane da koristi dati termin i da se službenici Specijalizovanih veća i Specijalizovanog tužilaštva edukuju o etimologiji tog izraza i zašto se on smatra pogrdnim. On pored toga traži da se pismeno objašnjenje o tome zašto je taj izraz korišćen dostavi njemu, Evropskom parlamentu i Stejt Departmentu SAD.

IV. ODGOVOR SPECIJALIZOVANOG TUŽILAŠTVA

14. Dana 9. februara 2023, tužilaštvo je dostavilo odgovor ombudsmanu.
15. Tužilaštvo je potvrdilo da je podnosilac pritužbe 11. novembra 2022. bio na informativnom razgovoru u prostorijama tužilaštva u Hagu.
16. Tužilaštvo je dalje potvrdilo da je izraz „Kosovo i Metohija“ korišćen tokom informativnog razgovora s podnosiocem pritužbe i priznalo da je to učinjeno greškom.
17. Tužilaštvo iznosi da taj izraz ne koristi u svojoj redovnoj praksi, formularima i dokumentima *pro forma*.

18. Tužilaštvo odbacuje tvrdnju podnosioca pritužbe da su tužiocu bili ravnodušni na pritužbu na koju im je skrenuo pažnju na kraju informativnog razgovora.
19. Tužilaštvo je obavestilo ombudsmana da je nakon tog informativnog razgovora preduzelo više koraka da bi utvrdilo kako je došlo do te greške i sprečilo da se ona ponovi. Pored toga, zaposleni su dodatno upućeni u podtekst tog izraza.
20. Tužilaštvo tvrdi da bi pritužbu trebalo odbaciti *in limine*, u skladu s pravilom 20(3)(b)-(c), i da je pitanje pritužbe u odgovarajućoj i dopuštenoj meri adekvatno rešeno preduzetim merama.

V. MERODAVNO PRAVO

21. Prema pravilu 29(2) (a) Pravilnika, ombudsman može da istražuje pritužbe primljene od lica koje tvrdi da su mu povređena prava od strane Specijalizovanih veća ili Specijalizovanog tužilaštva.
22. Specijalizovana veća i Specijalizovano tužilaštvo dužni su da postupaju u skladu sa pravima zagwarantovanim Ustavom i međunarodnim standardima ljudskih prava navedenih u tom aktu, među kojima su Evropska konvencija o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLP)¹ i Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (u daljem tekstu: Međunarodni pakt).² Ovi pravni instrumenti su obavezujući po Specijalizovana veća i po Specijalizovano tužilaštvo.
23. U pravilu 28(2) Pravilnika izložene su granice nadležnosti ombudsmana. Nadležnost je ograničena na nadzor, odbranu i zaštitu osnovnih prava i sloboda lica koja dolaze u kontakt sa Specijalizovanim većima i Specijalizovanim tužilaštvom.
24. Shodno članu 162(2) Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav Kosova ili Ustav),³ Specijalizovana veća i Specijalizovano tužilaštvo postupaju u skladu

¹ Savet Evrope, Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, izmenjena i dopunjena protokolima br. 11 i 14 (4. novembar 1950).

² Generalna skupština Ujedinjenih nacija, Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (16. decembar 1996), UN Treaty Series Vol. 999.

³ Ustav Republike Kosovo, jun 2008. (sa amandmanima iz 2020).

s poglavljem II Ustava. Ta odredba, konkretno, predviđa da će i Veća i Tužilaštvo “garantovati prava koja su sadržana u poglavlju II Ustava, a posebno da će delovati u skladu sa međunarodnim standardima ljudskih prava koja su garantovana članom 22 uz ograničenja iz člana 55”.

25. Ombudsman je na osnovu materijalno-pravnih odredbi ovlašćen da primenjuje pravne instrumente o ljudskim pravima navedene u Poglavlju II Ustava Kosova. Ombudsman posebno ukazuje na odredbe člana 22 Ustava Kosova, koje predviđaju direktnu primenu odredbi o ljudskim pravima i osnovnim slobodama zagarantovanim međunarodnim sporazumima i instrumentima. Stoga su Evropska konvencija o ljudskim pravima i osnovnim slobodama i njeni protokoli, kao i Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima i njegovi protokoli posebno relevantni za rad ombudsmana jer predviđaju minimalne standarde za zaštitu ljudskih prava koje vlasti u demokratskom društvu treba da garantuju.

VI. OCENA OMBUDSMANA

26. Pre razmatranja osnovanosti pritužbe, ombudsman mora da odluči da li da pritužbu prihvati, uzimajući u obzir merodavno pravo i, konkretno, kriterijume za dopuštenost pritužbe navedene u pravilu 29(3) Pravilnika.
27. Prema tome, pre nego što pređe na ocenu osnovanosti pritužbe, ombudsman prvo mora da oceni da li pritužba ispunjava uslove za dopuštenost.
28. Ombudsman konstatuje da se pritužba ne odnosi ni na kakvo kršenje konkretnih prava od strane tužilaštva. Međutim, nedvosmisleno je da je upotreba termina „Kosova Metohia“ tokom informativnog razgovora uzrujala i uvredila podnosioca pritužbe.
29. Ombudsman podseća na to da pri podnošenju pritužbe podnosilac nije u obavezi da se pozove na konkretne pravne instrumente ili odredbe o ljudskim pravima jer bi takav uslov neopravdano opteretio podnosioca pritužbe. U slučaju pritužbi u kojima se ne poziva na neku konkretnu odredbu o ljudskim pravima, ombudsman pritužbu ocenjuje u kontekstu Poglavlja II Ustava Kosova i pravila 28 i 29 Pravilnika.⁴

⁴ Izveštaj ombudsmana o istrazi po pritužbi [BRISANO] protiv Specijalizovanog tužilaštva Kosova, br. OMB-C-2021-05, izdat 22. septembra 2022, javno, stavovi 85, 90.

30. Ombudsman konstatuje da se podnosilac pritužbe osetio uvređenim kada je korišćen izraz „Kosova Metohia“. S druge strane, ombudsman je svestan činjenice da je taj termin korišćen nenamerno i omaškom, kao i da je tužilaštvo preduzelo više koraka da bi utvrdilo kako je do toga došlo i sprečilo da se ta greška ponovi. Pored toga, tužilaštvo je preduzelo mere da se zaposleni detaljno upoznaju s podtekstom tog izraza. Razmotrivši Ustav Kosova i relevantne pravne instrumente o ljudskim pravima, naročito EKLjP i Međunarodni pakt, ombudsman se uverio da podnosilac pritužbe nije pokazao da predmet pritužbe potpada pod neko od prava navedenih u njima.
31. Prema tome, u skladu s pravilom 29(3)(b) Pravilnika, ombudsman mora da odbaci pritužbu jer iz nje ne proizilazi da je tužilaštvo izvršilo povredu ljudskih prava.
32. Ombudsman se uverio da je tužilaštvo preduzelo odgovarajuće korake kako bi se postaralo da se pogrešna upotreba izraza „Kosova Metohia“ ne ponovi.
33. U pogledu zahteva podnosioca pritužbe za dodatne pravne mere, ombudsman napominje da je tužilaštvo nezavisno u vršenju svojih dužnosti⁵ i da nema pravnog osnova da se od tužilaštva zahteva da podnosi izveštaje raznim spoljašnjim političkim telima, kako se traži u pritužbi.

VII. ZAKLJUČAK

Iz navedenih razloga, ombudsman je zaključio da se pritužba protiv specijalizovanog tužioca mora odbaciti u skladu s pravilom 29(3) (b) Pravilnika.

/potpis na originalu/

Pjetro Spera,
Ombudsman Specijalizovanih veća Kosova
Dana 28. februara 2023.
U Hagu, Holandija

⁵ V. takođe, članove 3-5, 35 Zakona br. 05/L-053 o Specijalizovanim većima i Specijalizovanom tužilaštvu.